

УДК 551.583.2

АНАЛІЗ ПІДСУМКІВ МІЖНАРОДНИХ КОНФЕРЕНЦІЙ ЗІ ЗМІНИ КЛІМАТУ З 2009 ПО 2013 РОКИ

Кишкань К.Р., аспірант Донецький національний університет

Кишкань К.Р. Аналіз підсумків міжнародних конференцій зі зміни клімату з 2009 по 2013 роки

Наразі очевидно, що прийнятий у 1997 році Киотський протокол уже не є вельми актуальним, перший етап його реалізації вже закінчено, і при переході до другого виникли складні моменти, що породили конфлікти між розвинутими країнами світу та країнами, що розвиваються. У даній роботі проведено аналіз основних міжнародних зустрічей з питань зміни клімату, що відбулися в період з 2009 по 2013 роки: У Копенгагені, Дурбані, Канкуні, Досі. Ці зустрічі були найрезультативнішими за останні роки, однак у світового суспільства наразі немає чіткого розуміння їхніх підсумків, у зв'язку з чим є дуже важливим проілюструвати, що міжнародні дії у боротьбі зі зміною клімату активно продовжуються, більше того - формується нова глобальна угода, метою якої є регулювання шкідливих викидів в атмосферу у країнах всього світу; ця угода врахує всі складнощі, що виникли на міжнародних переговорах і не дали до останнього часу створити загальну схему боротьби зі зміною клімату.

Ключові слова. Киотський протокол, Дурбанська платформа, зниження викидів у атмосферу.

Кишкань Е.Р. Анализ итогов международных конференций по изменению климата с 2009 по 2013 годы

На сегодняшний день очевидно, что принятый в 1997 году Киотский протокол уже не является достаточно актуальным, первый этап его реализации уже окончен, и при переходе ко второму возникли спорные моменты, порождающие конфликты между развитыми и развивающимися странами мира. В данной работе проведен анализ основных международных встреч по вопросам изменения климата, которые проводились с 2009 по 2013 год: в Копенгагене, Дурбане, Канкуне, Дохе. Эти встречи были самыми результативными за прошедшие годы, однако у мирового сообщества на сегодняшний день нет четкого понимания об их итогах, в связи с чем представляется очень важным проиллюстрировать, что международная деятельность по борьбе с изменением климата активно продолжается, более того - формируется новое глобальное соглашение, призванное регулировать вредные выбросы в атмосферу в странах всего мира; это соглашение учит все сложности, возникшие на международных переговорах и не давшие до последнего времени создать общую схему борьбы с изменением климата.

Ключевые слова. Киотский протокол, Дурбанская платформа, сокращение выбросов в атмосферу.

Kyshkan K. Result analysis of international climate change summits in the period of 2009-2013

Today it is obvious that Kyoto protocol signed in 1997 is no longer actual enough, its first stage is already completed, and switching to the second stage revealed many collides between developed and developing countries. This work contains an analysis of general international summits about climate change which were held in the period of 2009-2013: in Copenhagen, Durban, Cancun and Doha. These summits were the most effective during last years, but global community still does not have clear understanding of its results, so it appears to be very important to highlight that international activities in dealing with climate change continues, and also a new global agreement is being formed, which has to regulate emissions in every country: this agreement will consider all complications appeared during international meetings, which prevented creation of global scheme in dealing with climate change.

Keywords. Kyoto Protocol, Durban Platform, emission reductions.

Вступ. Наразі проблема зміни клімату залишається однією з найбільш обговорюваних в світі, особливої популярності вона набула після підписання Киотського протоколу в 1997 році, бо негативний вплив людської діяльності на цей процес є безперечним. За останнє десятиліття світова громадськість далеко просунулася в питаннях захисту навколишнього середовища, обмеження шкідливих викидів в атмосферу, введення більш безпечних систем виробництва, обмеження і переробки відходів і т.п. Однак, хоча з 1997 року було проведено безліч міжнародних конференцій і зустрічей, сьогодні немає чіткого розуміння того, яка схема дій прийнята країнами світу на майбутні роки, немає загальної доктрини, єдиного погляду на шляхи вирішення проблеми глобального потепління, не існує загальних зобов'язань, які були б одностайно прийняті всіма країнами. Вивченням даної проблематики займалися такі відомі автори, як А.О. Кокорін і М.А. Юлкін у своєму огляді ходу міжнародних переговорів про нову глобальну угоду, а також такі міжнародні організації, як ЮНЕП, WWF і ООН.

Постановка завдання. Дана стаття покликана проаналізувати результати міжнародних зустрічей, які проводилися за останні роки, і сформулювати уявлення про сучасний стан справ у боротьбі зі зміною клімату.

Методологія. У роботі використані статистичний метод, системний підхід, метод узагальнення, аналізу та синтезу, методи дедукції та індукції. За методологічну основу взяті публікації та звіти міжнародних організацій, матеріали ЗМІ, наукові статті.

Результати дослідження. Період здійснення Киотського протоколу був розрахований до 2012 року, і на конференції в Копенгагені було прийняте рішення про необхідність нової глобальної угоди з проблем зміни клімату. Однак на той момент було виявлено безліч розбіжностей і проблем в попередній угоді - Киотському протоколі, які потрібно було вирішити. Підписання Киотського протоколу в 1997 році відбивало занепокоєність провідних політиків світу щодо ситуації зі зміною клімату. Таким чином, це рішення носило більш політичний, аніж економічний характер. За базовий рівень при встановленні квот був прийнятий обсяг викидів на 1990 рік. По суті, розрахунок значень цих квот не проводився і не враховував, на думку автора, повною мірою особливості економічного розвитку окремих країн. З того моменту, як ринок торгівлі квотами на викиди, що сформувався на основі Киотських зобов'язань, почав набувати конкретних форм, економічні інтереси країн ставали все більш значущими при формуванні зобов'язань щодо скорочення викидів [5]. Дуже важливо розуміти, що рішення про підписання таких міжнародних угод, як Киотський протокол, приймається саме політиками, а не тільки і не стільки економістами та екологами, тож розстановка пріоритетів спрямована на вирішення питань безпосереднього розвитку і процвітання держави, а не на проблеми зміни клімату, що мають відносно віддалені наслідки. Саме протиріччя між інтересами розвитку конкретних держав стали причиною вельми скромних результатів грудневого саміту в Копенгагені.

Фактично ситуація склалася таким чином: одна частина країн-учасниць (переважно, країни, що розвиваються) отримала запас обсягів дозволених викидів (у тому числі Україна), які вони можуть продавати, а інша частина (переважно, розвинені країни) отримала дефіцит, на покриття якого вона зобов'язана витратити значні кошти. Власне, ця ситуація і стала на той момент передумовою формування ринку торгівлі квотами на викиди в Європі. Крім того, розвинені країни, у яких обсяг викидів перевищував рівень 1990 року, взяли на себе добровільні зобов'язання скоротити цей обсяг на певну величину протягом першого періоду зобов'язань за Киотським протоколом (наприклад, по групі країн ЄС ця кількість склала в середньому 8 %).

Аналізуючи позиції держав на Саміті, їх можна умовно розділити на такі групи:

Група А: країни з економікою, що динамічно розвивається (США, Японія, Китай, Індія), які сприймають необхідність зменшення викидів парникових газів (ПГ) як фактор, що обмежує можливості національної економіки, бо існує думка, що зниження карбоємності економіки приведе до зниження темпів зростання ВВП. Однак Російським Інститутом економічного аналізу проводилися дослідження в галузі виявлення кореляції між темпами зростання ВВП і карбоємністю економіки, в результаті якого тісного зв'язку встановлено не було.

У цій групі існують і внутрішні протиріччя, зокрема, звинувачення Китаєм США у відмові від взяття на себе зобов'язань щодо скорочення викидів. Ця група країн виступала за прийняття 2005 року в якості базового для встановлення квот на викиди. Прийняття ж за основу 1990 змусить Китай та Індію витратити не менше 10 трлн. доларів на переоснащення підприємств.

Група Б: країни ЄС, що характеризуються високим рівнем ВВП, відносно низькою карбоємністю економіки та високим ступенем екологізації економіки. Дана група підтримує 1990 рік в якості базового при встановленні квот на викиди ПГ, що для окремих країн Групи А є практично згубним, тому що, наприклад, ВВП КНР з 1995 року щорічно зростає на 8-9%, а ВВП ЄС в цей час збільшувався лише на 1-2%.

Група В: країни (в основному, країни Африки і АТР), які, як правило, характеризуються низьким рівнем ВВП і високою карбоємністю економіки. Група В вважає, що економічна активність Групи А має більш істотний вплив на проблеми зміни клімату, і, відповідно, вони повинні нести більш серйозну фінансову відповідальність. Лідери цих держав залишилися вкрай незадоволені об'ємом асигнувань за зобов'язаннями розвинених країн, який був запропонований в підсумковому документі конференції.

Група Г: Росія, Україна, деякі держави Східної Європи (ті, що входять та не входять до складу ЄС), що мають велику квоту на викиди ПГ відповідно до Кіотського протоколу і вкрай зацікавлені у збереженні 1990 року в якості базового.

По завершенню роботи саміту фактично склалася ситуація, в якій суперечності між групами країн не дають можливості укласти угоду, що влаштує всі сторони. Аналіз оглядів саміту в Копенгагені з точки зору різних ЗМІ, в більшості випадків змушує зробити висновок про те, що результати вкрай невтішні [3] [4].

Однак, ця зустріч виявила протиріччя і складності, на які необхідно звернути увагу і які слід врахувати при формуванні майбутніх документів. Саме тут було закладено основи для подальшого співробітництва країн.

У 2010 році на наступній конференції в Канкуні робота була організована за двома напрямками: перший являв собою рішення приватних питань і конкретизацію вже намічених дій, що набуло вигляду рішень Рамкової Конвенції зі Зміну Клімату ООН; другий напрямок - розробка нової міжнародної угоди зі зміни клімату. Саме в Канкуні був заснований Зелений кліматичний фонд, управління яким доручено Світовому банку. Однак фінальну посткіотську угоду так і не було сформовано, і це повинно було статися на наступній конференції в Дурбані.

У грудні 2011 року в Дурбані було досягнуто серйозного прогресу: прийнято рішення про розробку до 2015 року нової угоди під назвою «Дурбанська платформа» [2].

Також було вирішено продовжити ініціативи Кіото і відкрити другий період зобов'язань по протоколу, хоча з цього питання були серйозні розбіжності між країнами. Важливим моментом стало прийняття рішення про створення документа, який буде мати юридичну силу і буде єдиним для всіх, а не тільки носитиме рекомендаційний характер [1].

Важливо розуміти, наскільки складно державами приймаються рішення, пов'язані з кліматичними проблемами, що зачіпають безпосередньо фінансові питання. У такій області не можна очікувати швидких результатів. Проблема зміни клімату зачіпає всю планету цілком, і боротьба з нею є спільною метою всіх держав, проте конкретні дії окремо взятої країни будуть відрізнятися від дій іншої країни навіть з дуже схожою економікою. Складним питанням є і постановка завдань - здійснення завдань - для кожної країни, а потім контроль за їх виконанням і організація фінансових аспектів.

У 2012 році на конференції в Досі було вирішено продовжити Кіотський протокол, однак позбутися поділу на країни, що входять і не входять до Додатку 1. Це дуже великий крок вперед, бо саме навколо цього поділу і формувалося більшість конфліктів, тому що за його основу бралася економічна оцінка країн 1990-го року, а за минулі роки ситуація в багатьох країнах значно змінилася [2].

Висновки. Безумовно, найважливіший результат саміту в Досі і всіх зустрічей в цілому - продовження Кіотського протоколу до 2020 року. Багато в чому це було зроблено з метою збереження вже існуючих проєктів МЧР (механізмів чистого розвитку). Однак не варто забувати також і про те, що було розроблено нову глобальну угоду, так зване Кіото-2, покликану боротися з антропогенним впливом на клімат, і це дуже важливий момент, бо досягати консенсусу в такому питанні велими складно, про що свідчать настільки довгі багаторічні переговори. Було остаточно вирішено «утримати» глобальне потепління в межах 2 градусів Цельсія. Однак не можна не сказати і того, що прийнята угода однозначно не влаштує всі сторони - безліч конфліктних аспектів поки залишаються неврахованими, і поправки ще будуть прийматися в майбутньому. Важливим є збереження механізмів для країн, що розвиваються, як головного економічного інструменту. Але все ще відсутні чисельні обмеження щодо скорочення викидів для конкретних країн. Швидше за все, це відбудеться не раніше, ніж державам будуть зрозумілі витрати на зниження своїх викидів, і коли вони зможуть порівняти ці витрати та збитки, що будуть завдані безпосередньо зміною клімату.

Резюмуючи вищесказане, можна відзначити, що проблема зміни клімату усіма державами світу сприймається як важлива і вимагає серйозних рішень. Більшість держав світу згодна з тим, що людська діяльність має негативний вплив на зміну клімату, і що світу необхідна міжнародна угода, яка б надала інструменти для скорочення викидів в атмосферу для країн усіх рівнів розвитку. Кіотський протокол був продовжений, і розпочато розробку нової угоди, що враховує спірні моменти і зміни в економіках країн.

Представляється надзвичайно важливим сьогодні максимально сприяти вірному трактуванню дій на міжнародній арені, які здійснюються у боротьбі зі зміною клімату. Інформація, що надається ЗМІ, не завжди повною мірою і об'єктивно відображає реальну ситуацію, і наукова новизна даної роботи полягає у всебічній ілюстрації ходу та справжніх результатів міжнародних переговорів, а також у виділенні причин, з яких результатів доводиться чекати кілька років. Рішення, які приймаються на конференціях зі зміни клімату, обов'язково зачіпають економіку країни, наприклад, зниження викидів у атмосферу передбачає багато змін у виробничому процесі, що, звичайно, веде до додаткових фінансових витрат. Крупний, середній та малий бізнес країни повинен мати вірне уявлення про причини прийняття тих чи інших рішень, пов'язаних з кліматом, на міжнародному рівні, щоб розуміти, які можливості відкриває для них сучасний ринок. Безумовно, від вірного трактування проблеми і розуміння методів її вирішення в суспільстві та бізнесі багато в чому залежать дії держав на шляху до зниження шкідливих викидів в атмосферу, а також економічна і соціальна ситуація в країні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Доклад Конференции Сторон о работе ее семнадцатой сессии, состоявшейся в Дурбане с 28 ноября по 11 декабря 2011 года. Доклад РКИК ООН [Электронный ресурс] // UNFCCC.INT : Официальный сайт Рамочной конвенции об изменении климата. URL: <http://unfccc.int/resource/docs/2011/cop17/rus/09a01r.pdf> (Дата обращения 29 сентября 2013)
2. Дурбанская платформа РКИК ООН: действия по новому глобальному соглашению и второму периоду Киотского протокола. Обзор хода международных переговоров по состоянию на середину декабря 2012 года. [Электронный ресурс] // WWF.RU: Официальный сайт WWF. URL: http://www.wwf.ru/about/what_we_do/climate (Дата обращения 29 сентября 2013)
3. Итоги климатического саммита в Копенгагене: реакции и комментарии [Электронный ресурс] // RIA.RU : официальный сайт РИА новости. URL: http://ria.ru/trend/Copenhagen_results_20122009/ (Дата обращения 2 ноября 2013)
4. Итоги саммита в Копенгагене [Электронный ресурс] // NTV.RU : официальный сайт телекомпании НТВ. URL: <http://www.ntv.ru/novosti/182364> (дата обращения 10 ноября 2013)
5. Кокорин А.О., Сафонов Г.В. Что будет после Киотского протокола? Международное соглашение об ограничении выбросов парниковых газов после 2012 г. – М.: WWF России, GOF, 2007. – 24 с.